

Dómsmálaráðuneyti
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík

Reykjavík, 1. mars 2021
Tilvísun BÍ: 2021022045/5.0

Efni: Umsögn Þjóðskrár Íslands um drög að frumvarpi til laga um breytingu á hjúskaparlögum nr. 31/1993 mál nr. 48/2021.

Þjóðskrá Íslands hefur farið yfir drög að frumvarpi til laga um breytingu á hjúskaparlögum sem birtust á samráðsgátt stjórnvalda þann 17. febrúar 2021.

Með frumvarpinu er m.a. lagðar til breytingar á undanþáguheimild varðandi lágmarksaldur hjónaefna, könnun hjónavígsluskilyrða og tilfærslu verkefna frá ráðuneyti til sýslumanna.

Þjóðskrá Íslands fagnar þessum áformum stjórnvalda og telur breytingar til þess fallnar að auka samræmi í verklagi við staðfestingu hjúskaparskilyrða, og hjúskapar sem fram fer erlendis. Einnig telur stofnunin þá breytingu sem lögð er til varðandi að fella niður undanþágu fyrir ungmenni á aldrinum 16-18 ára að ganga í hjúskap tímabæra þar sem sú undanþága hefur ekki verið nýtt að neinu ráði í mörg ár.

Í upphafi er rétt að koma inn á hlutverk Þjóðskrár Íslands skv. lögum. Stofnunin starfar m.a. eftir lögum um skráningu einstaklinga nr. 140/2018. Samkvæmt þeim ber stofnuninni að skrá hjúskaparstöðu einstaklinga í þjóðskrá. Svo unnt sé að skrá hjúskaparstöðu einstaklinga í þjóðskrá tekur stofnunin á móti staðfestingu á hjúskap þeirra, hvort sem stofnað hafi verið til hans hérlandis eða erlendis. Á grundvelli þeirra staðfestinga skráir stofnunin hjúskap í þjóðskrá.

Í frumvarpsdrögunum er gert ráð fyrir að meginreglan verði sú að allir sem eru 18 ára og eldri og gengið hafa í hjúskap erlendis eigi rétt á að fá hann viðurkenndan hér á landi og þar með skráningu hjúskaparins í þjóðskrá. Hjúskapur, þar sem annað eða abæði hjóna er yngri en 18 ára þegar stofnað er til hans, verður ekki viðurkenndur hér á landi nema að veittri undanþágu. Til staðar verði þröngar undanþágureglur frá meginreglunni þannig að einstaklingur sem er yngri en 18 ára, en þó eldri en 16 ára, þegar stofnað er til hjúskapar fái hann viðurkenndan hér á landi. Þá er frumvarpið ekki skilið á annan veg en að þegar svo háttar til að annað, eða bæði, hjóna hafi verið á aldrinum 16 til 18 ára þegar stofnað var til hjúskapar eigi Þjóðskrá Íslands að vísa slíkum tilfellum til sýslumanns sem úrskurðar og staðfesti hvort hjúskapurinn teljist

viðurkenndur hérlandis og eigi þar með að skrá í þjóðskrá. Að mati Þjóðskrár Íslands þarf að liggja fyrir með skýrum hætti hvernig hjúskaparstaða málsaðila verði skráð í þjóðskrá fari úrskurður sýslumanns á þann veg að hafna beri skráningu hans.

Þjóðskrá Íslands fagnar því að útgáfa könnunarvottorða verði eingöngu hjá sýslumannsembættum, slíkt mun leiða til mun samræmdari könnunar hjúskaparskilyrða. Það myndi leiða til enn frekari samræmingar ef að það verkefni yrði falið aðeins einu sýslumannsembætti. Það sama gildir varðandi úrskurði um gildi hjúskapar sem fram fór erlendis, sé það gert hjá aðeins einu embætti þá mun það leiða til samræmdari úrskurða og niðurstaðna í slíkum málum.

Þjóðskrá Íslands er tilbúin til að aðstoða ráðuneytið eftir þörfum við gerð frumvarpsins ef eftir því yrði leitað og jafnframt áskilur stofnunin sér rétt að koma að frekari ábendingum til ráðneytisins á síðari stigum ef þurfa þykir.

F.h. Þjóðskrár Íslands

Indriði Björn Ármannsson
lögfræðingur